אוקמה אחדש, ולכן אוקמה בספסים דוקא דלתמן במתוכר, ולא לתמן לפני העומר, וטעמא משום דעומד לחיות נותר, משא"כ תמן דעומד לסריפה לאסור להסאתו. אחר כתבי כ"ז מצאתי בש"א סי' לז ונקו"א כדברי. (ראש"ה)

אמר רבה כל"ל. (יעב"ץ)

א"ל אביי ויצא אמר ליה שאני אומר כו'. עי' העמק שאלה על שאילתא קכ"ב. (מהרש"ם)

הדלקת נר בשבת. לעיל כג ע"ב רש"י ד"ה שלוס, לקמן כט ע"א ד"ה רבא, ועי"ש לא ע"ב רש"י ד"ה כר"ש, ברכות ג ע"ב רש"י ד"ה משעני, פסחים קא ע"א ד"ה אף, וד"ה ובקידושא, מ"ק כד ע"א ד"ה ושמואל, נדרים מא ע"א ד"ה בלא נר, ועי"ש מ ע"ב. (מא"ג)

בר רבא. ר"ב ס"א רבה. (חכמת מנות)

רחיצת ידים ורגלים. (מ"ק כד א) תד"ה ושמואל. (לבוש)

ר"י בר אלעאי. לקמן קכד ע"ב רש"י ד"ה כל. (מא"ג)

ומתעטף ויושב. עב"ר פי"א. (יפ"ע)

ודומה למלאך. (קדושין עב א) רש"י ד"ה דומים. (לבוש)

סדין בציצית כו' בסות לילה. ברכות ח ע"ב ד"ה לא, וע"ש ט ע"א ד"ה לעולם, וע"ש יא ע"א ד"ה אחת, וע"ש יג ע"א רש"י ד"ה ויאמר, וע"ש יד ע"ב ד"ה ויאמר, וע"ש יח ע"א ד"ה תפילין, וע"ש עב ע"א רש"י ד"ה דומים למה"ש, מנחות מ ע"ב ד"ה משום, חולין קי ע"ב ד"ה טלית. (מא"ג)

ואינהו סברי גזירה משום בסות לילה. וז"ל רר"ל דסברי דגם ב"ש מודי בבלילה גזרינן משום בסות לילה, והם היו יושבין לפני' עד הלילה לקבל השבת ומשכך בלילה לאסור לדידהו בלילה. (ראמ"ה)

משום בסות לילה. (חולין קי ב) תד"ה טלית. [מ"ה לפנינו פירש"י כאן מוסכם לשיטת התוס' שם, וכן הוא ברש"י לק' כז ב ד"ה לכסות, וכן בש"י דקיימין יח ע"ב ד"ה פרט. אמנם כיונת התוס' הוא למה בפירש"י במנחות מ ע"ב ד"ה ה"ג. ובאמת דברי רש"י סותרין זה את זה, וכבר עמדנו בזה בחבורנו מגן גבורים סימן יח עי' שם]. (לבוש)

אמר ר' ירמי' זו בית המרחץ. נראה שסדר כאן את האמוראים כפי קדימת הדברים במלאות, שהחולך למרחץ מקדים יותר כו'. ובאיכה רבתי [פ"ג] אמר זו רחיצת יו"ר אחר המרחץ. (ראמ"ה)

זו רחיצת. איכ"ר פ"ג ע"ש רשב"ג, תדא"ז פנ"ז, ילקוט איכה. (יפ"ע)

מטה מרצעת. איתא בתיקוני זוהר שתיתאי דף יח ע"ב וז"ל, ואמרו בני ישראל את השבת לעשות וגו' לדרשם חסר כתיב, זכאה איהו מאן דמתקן לה דירה נאה בגויה וכלים נאים בחבריה דליה ואשה נאה דאיהי נשמתי וכו'. ולזה נתכוין ר' אבא דבגלות לא זכינו לאלה הכונות כמו בהיות קדושם הבית.

לתלמידי חכמים. פי' נקבו ת"ח משום דבשבת מיירי ועונג ת"ח מע"ש לע"ש. (חכמת מנות)

ת"ר איזה עשיר כל שיש לו נחת רוח בעשרו דברי ר"מ. ב"ב כל אלו התכמים כל אחד אומר לפי דרכו והתנהגותו, ידענו דר"מ היה בגלר (עירובין יג. ועי' ניצוץ קז.) ר"מ חכם וסופר, ובירושלמי אמרינן ר"מ הוה כתבין טב, והשתכר בכל שבוע ג' סלעין, אכיל בחד, ושלע בחד לגורך מלבושין, ושלע שליחי נתן לרבנן. ראינו דרכו דלא היה חפץ בעושר, רק בהנה בינעיו, ומפ"ז אמר איזהו עשיר שיש לו נחת רוח בעשרו, ושמח בחלקו אם רב או מעט ולא קבץ מעות על יד על יד, רק נסתפק במה שהרויח בכל שבוע. וכן ר' טרפון שהיה לו בחמת כרמים ובבדים רבים כדאמרינן במס' בלה, מובא בסדר הדורות, וכן אמרינן (נדרים סב:) דהיה עשיר גדול, אומר כל שיש לו מאה שדות ומאה כרמים. וכן ר"ע שאמר איזהו עשיר כל שיש לו אשה לעובה במעשים, היינו ג"כ מפני שע"י אשתו זכה למעלות התורה, כמו דאמרינן (כתובות סג.). ורבי יוסי שאמר איזהו עשיר כל שיש לו בית הכסא סמוך לשלחנו, מפני דמלינו דרבי יוסי אמר יהי חלקי עם התמים בחולי מעיים (שבת קיח:), ומפ"ז טוב וגאות לפניהם שיהיה להם בית הכסא לשלחנם, וזכון. ועי' ג"כ מהרש"א בח"ב לא כאן. (מהרצ"ח)

ת"ר איזה עשיר כל שיש לו נחת רוח בעשרו כו'. עי' בנדרים (מא.) דפליגי שם אמוראי כעין הך פלוגתא ממש. ובהכי ניחא דאמר אביי נקטינן נגד הברייתא שם ע"ש. ונראה דכל אלו התנאים הי' אומרים כל אחד בחסר זיכהו הש"ית וזה הי' שמחתם בחלקם, ולהכי הקדים דברי ר"מ לבולם. (ראמ"ה)

כל שיש לו. ברכות ח ע"א לעת מצא, וסה ע"א לעולם יקדיש. (רא"ג)

כל שיש לו בית הכסא סמוך לשולחנו. ב"ב פי' כלומר כשאומר בריאותו די לו ואין צריך לעושר, כי כשעולר עצמו מנקביס יותר מדאי סכנה הוא לו. ונקט האי משום דזה היה שכיח אצלם, שהיה בתי כסאותם בשדה והיו הרבה מתקנים. (חכמת מנות)

כל שיש לו בהכ"ס כו'. עיין בב"מ דף קז ע"א רש"י ד"ה סמוך לשולחנך, טעם נכון לזה. (רש"ש)

אין מדליקין בצרי כו' גזירה שמא יסתפק ממנו. ב"ב ולפי מה דאמרינן לכל השמנים שאסורים בשבת הה"ד חנוכה, הנה גם בלרי אע"ג דבמולו ליכא חשש דמסתפק ממנו ויהיה מייב משום מכבה דבמולו ליכא איסור, אבן קי"ל דגר חנוכה שהוקלה לאנשו אסור בחלילה ואפילו בהנאה, ושייך חשש שמא יסתפק ויהנה מהאיסור. אבן על מה שאמרו לעיל דאסור להדליק בעטרן מפני שריחו רע גזירה שמא יעיתנה וילא, ובחנוכה אשר היה מדליקין מבחוץ לא יועבר מדוע יאסר להדליק בעטרן לגר חנוכה, וצ"ע. (מהרצ"ח)

אין מדליקין בצרי. עמ"ש לק' כו ע"א.

גזירה שמא יסתפק. בילה כב ע"א ד"ה והמסתפק. (מא"ג)

גזירה שמא יסתפק. פי' ותייב. אין להקשות דהא הוי גזירה לגזירה דמסתפק הוי משאל"ב. די"ל דקיימינן לרשב"א ואיהו ס"ל דחייב כדמוכח לקמן (דף לד ע"ב). [ועמ"א סי' שג סקכ"ב, ובסי' שמ סק"א]. (מצפ"א)

רש"י. ד"ה **ואין לה פדיון כו'. שנפדה בגרון שהוזמם.** ב"ב עי' רש"י יבמות (עב:) שפי' יש קודש שנפדה עד שלא קידש בכלי. (מל"ה)

ת"ר איזהו עשיר. ב"מ למטרה ברחמי. נראה שר"ל דעד הכי אורח מרעא למבני עלה רחמי, עפי לא, דא"כ אין לדבר סוף, ולעולם אין אדם מת וחצי תאוותו בידו דכתיב (משלי כג ד) אל תיגע להעשיר, אלא דקשיא הא אשכחן בקרא דהתכס שם שאלתי כו' ריש ושובר אל תתן לי, וקשיא נמי אדבא פ' ואלו מגלחין (מו"ק כח.) דאמר תלתא בעאי משמיא, תרתי יהבו לי, עותרני דר"מ. וי"ל דולאי שפיר דמי למבני רחמי אעשירות דכתיב (משלי יד כד) עטרת חכמים עשרם, אבדת קונטין אין עשיר אלא בדעת, ואין עני אלא מדעת, ודא קנית מה אסרת, דא אסרת מה קנית (נדרים מא.), ותנן נמי אבות (רפ"ד) איזהו עשיר השמח בחלקו, וכסי פירושא דקרא אל תיגע ושובר תרוייהו בהדדי, ואקדמיה נמי לריש למימרא דאעניות מדעה קמיכון, דהיינו שלא יהא לו הענות הגמור עיקר ושובר המתון טפל לו, כי אז טוב העדרו ממציאותו, שהוא עושר שמור לבעליו לרעתו, (ומסיים פן אשבע וגו', בחסרון דעה, ופן אורם וגנבתי, מחמת עניות דעה, שאין אלי תאוותו בידו), והיינו נמי דרבא דבעי דווקא אעותריה דר"מ, וכי תעלה על דעתך שלא היו בדורו עשירים גדולים מר"מ. אלא לפי שידע שר"מ היה עשיר אמיתי, שעם עשירותו היה שמח בחלקו, ולא היה מתאוה ליתרונות. ברם למאי דאפלינו מנאי הכא, נ"ל דנסקא מינה טוכא לדינא דהמקדש את האשה על מנת שהוא עשיר (קדושין מח:), קמ"ל איזהו עשיר ולאי, אע"ג דהתם בחתים מקדש (מט:) תניגן כל שבני עירו מכבדין אותו מפני עשרו התם מילתא פסיקא נקט, ובפלוגתא לא קמיירי והכא אגב אשה מקושטת ש"מ נסיב לה, כי ברכה בה, להניח ברכה אל ביתו, והיא ולאי ברכת ה' היא העשיר, ויש לו נחת רוח מעשרו, מספר ימיו כפולים, וכל ש"ל נחת רוח בעשרו היינו דתנן איזהו עשיר השמח בחלקו, ור"מ ור"ע כל חד בדנפשיה שיער, שר"מ הוא עשיר בקרקעות דלאיתא פ' קונס (נדרים סב.) בעובדא דהוקפלו